

Brüsszel, 2019.7.3.
COM(2019) 315 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

**az EU 2018. évi kutatási és technológiafejlesztési tevékenységéről, valamint a
Horizont 2020 keretprogram 2018. évi nyomon követéséről**

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

az EU 2018. évi kutatási és technológiafejlesztési tevékenységéről, valamint a Horizont 2020 keretprogram 2018. évi nyomon követéséről

1. HÁTTÉR

Ez az EU kutatási és technológiafejlesztési tevékenységéről és az eredmények terjesztéséről szóló éves jelentés az Európai Unió működéséről szóló szerződés 190. cikke és az Euratom-Szerződés 7. cikke alapján készült. A jelentés tömör, nem kimerítő jellegű áttekintést nyújt a 2018-ban hozott legfontosabb intézkedésekről.

2. POLITIKAI KÖRNYEZET

A *„Megújított európai kutatási és innovációs menetrend – Esély Európának a jövője alakítására”* című közlemény¹, amelyet a Bizottság az Európai Tanács 2018. május 16-án Szófiában megrendezett informális ülésére készített, a kutatást és innovációt helyezte a munkahelyteremtésre, a növekedésre, a méltányosságra és a demokratikus változásra vonatkozó menetrend, valamint az Európa jövőjére való felkészülés középpontjába. Ennek alapján a Bizottság a 2021 és 2027 közötti időszakra vonatkozó uniós költségvetés kiadási programjai tekintetében jogalkotási javaslatokat fogadott el, melyek jelenleg intézmények közötti megbeszélések tárgyát képezik.

Az **EU gazdasága** 2018-ban már ötödik éve folyamatosan bővült, de globális szinten bizonytalanságok fenyegetik. A makrogazdasági mutatók, például a foglalkoztatás és a beruházások visszatértek a pénzügyi válság előtti szintre², de a termelékenység lassú javulása továbbra is akadályozza a gazdasági növekedést³. Az Európai Stratégiai Beruházási Alap novemberig összesen 360 milliárd EUR értékű beruházással támogatott projekteket valamennyi tagállamban, és az említett összeg kétharmada magánforrásokból származik⁴. A Horizont 2020 keretprogram közvetlenül hozzájárult ezekhez a pozitív fejleményekhez azáltal, hogy 2014 és 2018 között mintegy 592 000 új munkahelyet teremtett⁵.

Az EU napirendjén folyamatosan előkelő helyen szerepeltek a **digitális egységes piaccal** kapcsolatos kérdések. A személyes adatok védelmének biztosítása mellett az új általános adatvédelmi rendelet (amely 2018. május 25-én lépett hatályba⁶) a kutatást és innovációt is támogatni fogja. A Bizottság támogatta a mesterséges intelligencia terén tett nemzeti erőfeszítések közös felhasználásúvá tételét⁷. A Horizont 2020 keretprogram kulcsfontosságú

¹ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/com-2018-306-a-renewed-european-agenda-_for_research-and-innovation_may_2018_en_0.pdf

² https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/2019-european-semester-annual-growth-survey_en_1.pdf

³ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/rec-17-015-srip-report2018_mep-web-20180228.pdf

⁴ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/communication_investment_plan_for_europe_nov2018.pdf

⁵ [https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/h2020_evaluations/swd\(2017\)220-in-depth-interim_evaluation-h2020.pdf](https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/h2020_evaluations/swd(2017)220-in-depth-interim_evaluation-h2020.pdf)

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/content/news/general-data-protection-regulation-GDPR-applies-from-25-May-2018.html>

⁷ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/eu-member-states-sign-cooperate-artificial-intelligence>

szerepet kapott különösen azáltal, hogy támogatta egy nagyteljesítményű számítástechnikával foglalkozó, új közös vállalkozás létrehozását, amely Európának stratégiai autonómiát kíván biztosítani ezen a téren⁸.

Az **energiaügy** és az **éghajlat** továbbra is kiemelt helyen szerepelt a globális és európai napirenden. Az Éghajlatváltozási Kormányközi Testület döntéshozóknak címzett különjelentése határozottan kiemelte, hogy sürgősen fel kell lépni az éghajlatváltozás hatásai ellen⁹. A Bizottság az éghajlatváltozásról szóló 2015. évi Párizsi Megállapodásnak és az ENSZ fenntartható fejlesztési céljainak megfelelően folytatta az uniós energiaügyi és éghajlatváltozási kötelezettségvállalások teljesítését¹⁰. A Bizottság ezért végrehajtotta az ahhoz szükséges jogszabályokat, hogy az EU nemzeti vállalásainak megfelelően az üvegházhatású gázok kibocsátása 2030-ig (az 1990-es szinthez viszonyítva) 40 %-kal csökkenthető legyen. Az Európai Bizottság továbbá 2018 novemberében ismertette a nulla nettó üvegházhatásúgáz-kibocsátás 2050-re történő megvalósítására vonatkozó terveit¹¹. A hosszú távú stratégia felvázolja a klímasemlegesség eléréshez és a társadalmilag méltányos átmenethez szükséges technológiai, gazdasági és társadalmi átalakulásokat. Ez a jelentős kötelezettségvállalás megalapozza az EU globális szinten is vezető szerepét ezen a területen, és összhangban van az Unió helyzetéről szóló, 2018. évi beszédben elhangzottakkal, melyben Juncker elnök befolyásos szerep vállalását szorgalmazta e téren.

3. SZAKPOLITIKAI KERET

Európai horizont

A Bizottság június 7-én elfogadta az **Európai horizontra**, vagyis a 2021 és 2027 közötti időszakra (a következő többéves pénzügyi keret időszakára) vonatkozó kutatási-fejlesztési szakpolitikai keretre vonatkozó javaslatokat. A jogalkotási csomag az alábbiakra vonatkozó javaslatokból áll:

- az Európai horizont létrehozásáról és a részvételi szabályok meghatározásáról szóló rendelet;
- az Európai horizont keretprogramot végrehajtó egyedi programra vonatkozó határozat; valamint
- az Európai Atomenergia-közösség (Euratom) 2021 és 2025 közötti időszakra vonatkozó kutatási és képzési programjának kidolgozásáról szóló rendelet.

A csomag tovább kívánja egyszerűsíteni a szabályokat a folytonosság biztosítása mellett, így például az uniós kutatási és innovációs keretprogramok kulcsfontosságú alapelvei (kiválóság, hatás és nyitottság) továbbra is alkalmazandók. A csomag az érdekelt felekkel és a közéleti személyiségekkel folytatott kiterjedt konzultációk, valamint egyéb olyan fontos anyagok alapján került összeállításra, mint a *LAB FAB APP – Investing in the European future we want* (LAB

⁸ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/eurohpc-joint-undertaking>

⁹ https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/sites/2/2018/07/SR15_SPM_High_Res.pdf

¹⁰ https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/docs/pages/com_2018_733_en.pdf

¹¹ https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/docs/pages/com_2018_733_en.pdf

FAB APP – Befektetés az általunk kívánt európai jövőbe) című jelentés¹², amelyet az uniós kutatási és innovációs programok hatásainak maximalizálásával foglalkozó független magas szintű (Pascal Lamy elnök által vezetett) munkacsoport készített.

A Versenyképességi Tanács 2018 végére megegyezett a fő rendelethez vonatkozó részleges általános megközelítésben¹³, és az Európai Parlament¹⁴ a plenáris ülésén támogatta az Ipari, Kutatási és Energiaügyi Bizottsága által a csomagról készített jelentést.

A Bizottság javaslatai három pillér köré épülnek:

- nyílt tudomány;
- globális kihívások és ipari versenyképesség; valamint
- nyílt innováció.

További szempont az Európai Kutatási Térség (EKT) megerősítése.

Tekintettel arra, milyen fontos, hogy a Párizsi Megállapodás végrehajtására és a fenntartható fejlesztési célok elérésére vonatkozó uniós kötelezettségvállalásokkal összhangban sor kerüljön az éghajlatváltozás hatásainak leküzdésére, az Európai horizont keretprogram a teljes pénzügyi keretösszeg legalább 35 %-át irányozza elő az éghajlatváltozási politika érvényesítésére.

A programozás nyíltsága tekintetében javaslat született egy olyan **stratégiai tervezési folyamatra**, amely többéves stratégiai orientációt kínál a tagállamokkal és az érdekelt felekkel közösen alkalmazott együttes tervezési megközelítés alapján. Ez az inkluzív folyamat emellett előnyben részesíti a más uniós programokkal és szakpolitikákkal való szinergiákat, valamint a civil társadalommal folytatott folyamatos párbeszédet.

A második pillér („globális kihívások és ipari versenyképesség”) magában foglalja a végfelhasználókkal közösen tervezett, ágazatközi és tudományterületek közötti mintákon és kezdettől fogva egyértelmű célkitűzéseken alapuló, korlátozott számú **„küldetések”** indítását. A *Missions: Mission-oriented research & innovation in the European Union* (Küldetések: Küldetésorientált kutatás és innováció az Európai Unióban) című jelentés¹⁵ hatására a küldetésekre vonatkozó megközelítés ki fogja hangsúlyozza a kutatási és innovációs politika irányítottságát.

A harmadik pillér („nyílt innováció”) keretében két kiegészítő eszköz használatára kerül sor az **Európai Innovációs Tanács (EIC)** által biztosított támogatás továbbítására úttörő és piacteremtő innovációk céljából a piaci alkalmazás és a vállalatok bővítése érdekében:

- a fejlett kutatást támogató Pathfinder eszköz támogatni fogja a változásokra és a lehetséges piacteremtő innovációkra ösztönző kutatást; valamint

¹² https://ec.europa.eu/research/evaluations/pdf/archive/other_reports_studies_and_documents/hlg_2017_report.pdf

¹³ <https://www.consilium.europa.eu/media/37219/st14406-en18.pdf>

¹⁴ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2018-0509+0+DOC+XML+V0//EN&language=EN>

¹⁵ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/mazzucato_report_2018.pdf

- az Accelerator program egyéni vegyesfinanszírozást biztosít a piacteremtő innováció és az innovatív vállalatok bővítésének támogatására.

Európai szemeszter

Az európai szemeszter gazdaságpolitikai ciklusának részeként a Bizottság valamennyi tagállam vonatkozásában jelentést adott ki¹⁶. Összesen 13 tagállam kapott országspecifikus ajánlásokat, amelyek kiemelték a nemzeti kutatási és innovációs rendszerek minőségével és hatékonyságával kapcsolatos kihívásokat, az alábbiakra összpontosítva:

- magasabb tudományos minőség, szilárdabb tudományos alap és nagyobb hatás az állami kutatási és innovációs beruházások révén;
- a tudomány és az üzleti élet közötti kapcsolatok javítása; valamint
- az üzleti környezetet és az innovációs beruházásokat akadályozó tényezők felszámolása.

Nyílt innováció

Az EIC egyik kísérleti projektjének első fázisában (lásd a 4.2. szakaszt) nagyszámú innovátor részesült támogatásban, és év végére 1276 projekt kapott összesen 731,15 millió EUR értékű támogatást¹⁷.

A Bizottság lépéseket tett annak biztosítására, hogy az európai innovatív vállalkozások eredményesebben hozzáférjenek a finanszírozási eszközökhöz, ami a termelékenység egyik hajtóereje¹⁸. Elindította a VentureEU-t¹⁹, a páneurópai alapok alapja programot, amely meg kívánja duplázni az Európában rendelkezésre álló kockázati tőke összegét.

A ***Science research and innovation performance of the EU*** (Az EU tudományos kutatási és innovációs tevékenysége) című kiadvány 2018. évi kiadása²⁰ kihangsúlyozta, hogy az uniós gazdasági jólét és társadalmi modell az innováció megteremtésének és terjesztésének képességétől függ. Az EU-nak alkalmaznia kell az innovációkat és a megjelenő technológiákat, hogy leküzdje a súlyos termelékenységi problémákat és fenntartsa a gazdasági növekedést.

Nyílt tudomány

A Bizottság irányítási intézkedéseket hozott az **európai tudományosadat-felhő** vonatkozásában, amelynek célja az uniós kutatásban és innovációban rejlő lehetőségek kiaknázása „az emberek, adatok, szolgáltatások és képzések, kiadványok [...] határokon és tudományterületeken átnyúló”

¹⁶ https://ec.europa.eu/info/publications/2018-european-semester-country-reports_en

¹⁷ https://ec.europa.eu/info/news/eic-pilot-eu1734-million-top-class-innovators-bring-their-innovations-faster-market-2018-dec-20_en

¹⁸ <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0635b07f-07bb-11e7-8a35-01aa75ed71a1/language-en>

¹⁹ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-2763_hu.htm

²⁰ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/rec-17-015-srip-report2018_mep-web-20180228.pdf

összekapcsolásával²¹. Összehívta az európai nyílt tudományosadat-felhő – a tagállamok és a társult országok képviselőiből álló – igazgatóságának első ülését.

A technológiai és intézményi fejlesztésekre való tekintettel a Bizottság aktualizálta a **tudományos információkhoz való hozzáférésről és azok megőrzéséről szóló rendeletét**²².

A nyílt hozzáférésre való áttérés felgyorsítása érdekében együttműködött nemzeti finanszírozási hivatalokkal az **S terv**²³ végrehajtásának támogatása céljából.

A világra való nyitottság

A nemzetközi kutatási és innovációs együttműködésnek köszönhetően nőtt az EU befolyása globális szereplőként egy olyan környezetben, amelyben egyre nagyobb szerepet kap a tudományos diplomácia.

A Horizont 2020 keretprogram tovább támogatta a biológiai sokféleséggel és az ökoszisztéma-szolgáltatásokkal foglalkozó kormányközi tudománypolitikai platform és az Éghajlatváltozási Kormányközi Testület (**IPCC**) operatív és tudományos munkáját. A Horizont 2020 keretprogram célzott felhívásai támogatják a további tudományos ismeretek²⁴ megszerzését, valamint az ilyen testületek működését, elősegítve ezzel a multilateralizmust.

A Bizottság Németországgal és Finnországgal együtt megszervezte **az arktikus tudományokkal foglalkozó második miniszteri találkozót**²⁵, amelynek eredményeként az EU, 23 ország és hat, az őslakos népek jogaival foglalkozó szervezet együttes nyilatkozatot fogadott el²⁶.

Az EU régóta elkötelezte magát az **atlanti-óceáni** kutatási és innovációs együttműködés mellett, s ennek megfelelően a Bizottság együttműködési megállapodást írt alá Argentínával és a Zöld-foki Köztársasággal a „kék növekedéssel” kapcsolatos kutatási és innovációs együttműködés megerősítése és fokozása, valamint az Atlanti-óceánnal kapcsolatos kihívások – beleértve az óceánok megfigyelését, az élelmezésbiztonságot, a sarki kutatást és az éghajlat változékonyságát – leküzdése érdekében.

Egyéb szakpolitikai intézkedések

A Bizottság két, mérföldkönek számító közleményt adott ki a globális kutatással és innovációval kapcsolatos kihívásokról:

- a „*Fenntartható biogazdaság Európa számára: a gazdaság, a társadalom és a környezet közötti kapcsolat megerősítése*” című közlemény²⁷ aktualizálta az uniós biogazdasági

²¹ <https://publications.europa.eu/en/web/eu-law-and-publications/publication-detail/-/publication/5253a1af-ee10-11e8-b690-01aa75ed71a1>

²² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0790&from=EN>

²³ https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2014-2019/moedas/announcements/plan-s-and-coalition-s-accelerating-transition-full-and-immediate-open-access-scientific_en

²⁴ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/lc-cla-01-2018>

²⁵ <https://ec.europa.eu/research/index.cfm?pg=events&eventcode=187D5765-E38F-9AFC-958DA987ECDD0613>

²⁶ https://www.arctic-science-ministerial.org/files/ASM2_Joint_Statement.pdf

²⁷ https://ec.europa.eu/research/bioeconomy/pdf/ec_bioeconomy_strategy_2018.pdf

stratégiát. A kutatás és innováció továbbra is kulcsfontosságú szerepet fog játszani az alábbi három, 2019-ben induló intézkedéssorozatban:

- a bioalapú ágazatok megerősítése és bővítése;
 - helyi biogazdaságok Európa-szerte; valamint
 - a biogazdaság ökológiai határainak megértése; valamint
- a „*Tiszta bolygót mindenkinek: Európai hosszú távú stratégiai jövőkép egy virágzó, modern, versenyképes és klímasemleges gazdaságról*” című közlemény²⁸ ismerteti, hogyan kezdte meg az EU a klímasemleges gazdaság megvalósításához szükséges átalakítást, és felvázol hét konkrét sikeres utat. Kiemeli továbbá, hogy milyen fontos a finanszírozás, valamint a kutatás és innováció felhasználásának kiaknázása a klímasemleges gazdaság megvalósításához szükséges tevékenységek széles skálájának támogatásához.

Folytatódott a munka a tiszta energiákkal kapcsolatos innováció felgyorsításáról szóló közleményben²⁹ meghatározott 20 szakpolitikai intézkedés végrehajtása terén, s ezek az intézkedések a kutatás és innováció révén hozzájárulnak az energiaunió célkitűzéseinek eléréséhez.

Az ipari technológiákkal foglalkozó magas szintű stratégiai csoport kiadta a kulcsfontosságú alaptermőtechnológiákra vonatkozó szakpolitikai megközelítését³⁰, validálva a 2009-ben azonosított hat kulcsfontosságú alaptermőtechnológiát, és javasolta az alábbi két új kulcsfontosságú alaptermőtechnológia figyelembevételét:

- mesterséges intelligencia; valamint
- digitális biztonság és összeköttetés.

A tudományos főtanácsadók munkacsoportja (a tudományos tanácsadók magas szintű munkacsoportjának³¹ utóda) fontos tudományos véleményt³² adott ki „*Novel carbon capture and utilisation technologies*” (A szén-dioxid elkülönítésével és hasznosításával foglalkozó új technológiák) címmel, továbbá iránymutatást adott ki olyan érzékeny szabályozási kihívások tekintetében, mint a génmódosítás³³. Emellett közvetlenül együttműködött a nagyközönséggel.

A fontos horizontális szakpolitikai prioritásokkal foglalkozó egyéb magas szintű kezdeményezések közé tartozik az Európai Akkumulátorszövetség³⁴, valamint az „*Úton az automatizált mobilitás felé: európai uniós stratégia a jövő mobilitásával kapcsolatban*” című közlemény³⁵ és az endokrin károsító anyagokról szóló közlemény³⁶. A kutatási szempontok különösen fontosak a javasolt stratégiák végrehajtásához.

²⁸ https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/docs/pages/com_2018_733_en.pdf

²⁹ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/1_en_act_part1_v6_0.pdf

³⁰ <https://publications.europa.eu/hu/publication-detail/-/publication/28e1c485-476a-11e8-be1d-01aa75ed71a1>

³¹ https://ec.europa.eu/research/sam/pdf/c_2018_1919_ec_decision_consolidated.pdf

³² https://ec.europa.eu/research/sam/pdf/sam_ccu_report.pdf

³³ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2018_11_gcsa_statement_gene_editing_1.pdf

³⁴ https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/european-battery-alliance_hu

³⁵ https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/3rd-mobility-pack/com20180283_en.pdf

4. A HORIZONT 2020 KERETPROGRAM VÉGREHAJTÁSA

4.1. Jelentkezés a pályázati felhívásokra

2018 végére³⁷ a Horizont 2020 keretprogram tekintetében összesen 679 felhívás határideje járt le, 191 731 támogatható pályázat került benyújtásra összesen 290,3 milliárd EUR nagyságú uniós pénzügyi hozzájárulás vonatkozásában. Ebből 23 250 pályázat kapott támogatást, így az első öt évben összesen 12,13 % volt a támogatható pályázatok aránya. December végéig összesen 21 599 támogatási megállapodás aláírása történt meg 38,97 milliárd EUR nagyságú uniós támogatási költségvetés vonatkozásában.

2014 és 2018 között az uniós tagállamok résztvevői kapták a támogatások 91,5 %-át, a fennmaradó összeget pedig a társult (7,2 %) és a nem uniós országok (1,3 %) kapták. A társult országok részvételi aránya (7,2 %) megfelel a kapott támogatásnak, a nem uniós országok részvételi aránya azonban jelentősen magasabb (3,9 %), ami jelzi a finanszírozástól független nemzetközi nyitottság iránti érdeklődést.

Továbbra is a felsőoktatási szervezetek részesülnek a legnagyobb támogatásban (39,8 %), míg a 2. és 3. pillér keretében az uniós finanszírozás 25,9 %-át a kkv-k kapják.

4.2. A Horizont 2020 keretprogram főbb jellemzői

Az EIC kísérleti projekt első szakasza

Az **innovátorok magas szintű munkacsoportja**, amelynek kinevezésére azért került sor, hogy támogassa Moedas biztost az EIC létrehozásában, kiadott egy jelentést³⁸ *Funding-Awareness-Scale-Talent (FAST)* címmel, s ez kiemelte az uniós piacteremtő innovációk hatékonyabb támogatásának módjait. A jelentés és a biztosi testület³⁹ korábbi szakpolitikai intézkedései alapján az EIC kísérleti projekt bekerült a 2018 és 2020 közötti időszakra vonatkozó munkaprogramba.

Az innovátorok magas szintű munkacsoportja által megfogalmazott ajánlásoknak⁴⁰ megfelelően a kísérleti projekt egyetlen rendszerben egyesíti a Horizont 2020 keretében alkalmazott valamennyi releváns innovációfinanszírozási megoldást, beleértve a kkv-támogató eszközt, a gyorsított innovációt célzó eszközt, a FET Opent és a Horizont díjakat.

A munkaprogram ezen része akár 1000 projektet támogat összesen 2,7 milliárd EUR nagyságú költségvetéssel. A hatás értékelése a következő szempontok szerint történik:

- új piacok létrejötte;
- magánbefektetések; valamint

³⁶ https://ec.europa.eu/commission/news/endocrine-disruptors-strategy-and-european-citizens-initiative-2018-nov-07_en

³⁷ 2019. február 11-i helyzet (a Horizont 2020 iránypultjából származó adatok).

³⁸ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/eic_hlg_bz_web.pdf

³⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=COM:2016:733:FIN>

⁴⁰ http://ec.europa.eu/research/eic/pdf/eic_recommendations_set-1_2017.pdf

- a támogatott vállalkozások növekedése.

Az **Európai Tanács** 2018. júniusi ülésén a Bizottság felkérést kapott a kezdeményezés második szakaszának kidolgozására⁴¹, s ez a szakasz a vegyesfinanszírozási megoldások kidolgozására és az új programirányítási megoldásokkal való kísérletezésre irányul.

Nemzetközi együttműködés

A tudományos együttműködés továbbra is az uniós nemzetközi kapcsolatok alapvető pillére. A Bizottság a kulcsfontosságú partnereivel együtt – országszinten és regionális szinten egyaránt – aktualizálta a **kutatási és innovációs ütemterveket**. Ezek projektszintű együttműködéssel ötvözik a szakpolitikai párbeszédet, és érvényre jutnak a Horizont 2020 keretprogram munkaprogramjának tevékenységeiben.

A Bizottság mindenekelőtt aktualizálta az alábbiakkal való együttműködésre vonatkozó tudományos és technológiai ütemterveket:

- országszinten (bilaterális szinten)⁴² – Ausztrália, Brazília, Kanada, Kína, India, Japán, Dél-Korea, Mexikó, Új-Zéland, Oroszország, Dél-Afrika és az Egyesült Államok; valamint
- regionális szinten⁴³ – az Afrikai Unió, Délkelet-Ázsia, a keleti partnerség, a Latin-amerikai és Karibi Államok Közössége, a Földközi-tenger medencéje és a Közel-Kelet, valamint a Nyugat-Balkán.

Projektszinten a Marie Curie-fellépések keretében folytatott tevékenységek továbbra is a harmadik országok Horizont 2020 keretprogramban való részvételének több mint felét teszik ki.

A részvétel kiszélesítése

A Bizottság a *Spreading excellence & widening participation in Horizon 2020* (A kiválóság terjesztése és a részvétel kiszélesítése a Horizont 2020 keretprogramban) című kiadványában⁴⁴ részletesen értékelte a támogatható országok részvételi mintáit, valamint kutatási és innovációs teljesítményét. Az országok bővülő részvétele összességében megfelel a nemzeti kutatási és innovációs beruházásuknak.

Összesen 44 vissza nem térítendő támogatásra vonatkozó megállapodás aláírására került sor a kiválóság terjesztésére irányuló projektek végrehajtása érdekében, 62,38 millió EUR nagyságú összeg vonatkozásában. Ezek közül 13 hozzá fog járulni EKT-tanszékek létrehozásához a Cseh Köztársaságban, Cipruson, Észtországban, Litvániában, Luxemburgban, Portugáliában, Szlovákiában és Szlovéniában.

⁴¹ <https://www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2018/06/29/20180628-euco-conclusions-final/>

⁴² <http://ec.europa.eu/research/iscp/index.cfm?pg=countries>

⁴³ <http://ec.europa.eu/research/iscp/index.cfm?pg=regions>

⁴⁴ <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/news/widening-participation-horizon-2020-report-analysis-fp-participation-patterns-and-ri>

2018-ban elindult egy új kísérleti fellépés – „A részvétel növelése” –, amely az MSCA egyéni ösztöndíjakon alapul. Ezek további lehetőségeket fognak teremteni arra, hogy mintegy 120 kutató – állampolgárságtól függetlenül – ösztöndíjat kapjon a részvétel növelése programban részt vevő országokban.

A **szakpolitika-támogató eszköz** szintén támogatta a szakpolitikai reformokat a részvétel növelése programban részt vevő országokban, így például sor került az észt kutatási és innovációs rendszer⁴⁵ szakértői értékelésére az Észtország által a 2021–2027 közötti időszakra tervezett, a kutatásra és innovációra, valamint a vállalkozói készségre vonatkozó stratégia alapján.

A Forward projekt a **legkülső régiókra** vonatkozó új uniós stratégia részeként indult. Azori-szigeteki, kanári-szigeteki, guadeloupe-i, francia guyanai, réunioni, madeirai, martinique-i, mayotte-i és saint-martini intézmények és érdekelt felek társulásával a projekt keretében megtörténik a kutatási és innovációs ökoszisztémák első elemzése, majd a közös stratégia és tematikus cselekvési tervek kidolgozása.

Társadalom- és bölcsészettudományok

Az „Ipari vezető szerep” és a „Társadalmi kihívások” pillér 136 témája kifejezetten a társadalom- és bölcsészettudományok hozzájárulását tette szükségessé.

A társadalom- és bölcsészettudományoknak (SSH) a Horizont 2020 keretprogramba való integrálásáról szóló harmadik nyomkövetési jelentés⁴⁶ megállapította, hogy a társadalom- és bölcsészettudományok témakörébe sorolt témák keretében finanszírozott projektek 32 %-át valamely SSH-partner koordinálja. A közgazdaság és a szociológia jól reprezentált, de továbbra is szükség van a társadalom- és bölcsészettudományok egyéb ágainak hatékonyabb integrációjára, beleértve a jogtudományt, a történelmet és az antropológiát.

Nem

A különböző támogatási formák hozzájárultak az e területen megfigyelhető pozitív tendenciákhoz⁴⁷, például:

- a nemzeti kapcsolattartó pontok hálózatai⁴⁸ konkrét képzéseket szerveztek a nemi dimenzióval kapcsolatban; valamint
- a Bizottság és a Helsinki-csoport kiadta a *Guidance to facilitate the implementation of targets to promote gender equality in research and innovation* (A kutatás és innováció terén a nemek közötti egyenlőség előmozdítására vonatkozó célkitűzések végrehajtását elősegítő iránymutatás) című dokumentumot⁴⁹, amely a döntéshozók tekintetében a

⁴⁵ <https://rio.jrc.ec.europa.eu/en/library/peer-review-estonian-research-and-innovation-system-factsheet>

⁴⁶ <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4365f75a-5efe-11e8-ab9c-01aa75ed71a1/language-en>

⁴⁷ https://ec.europa.eu/research/swafs/pdf/pub_gender_equality/interim_evaluation_gender_long_final.pdf

⁴⁸ http://www.ncpacademy.eu/wp-content/uploads/2018/09/20180222_Gender-Equality-in-H2020.pdf

⁴⁹ http://ec.europa.eu/research/swafs/pdf/pub_gender_equality/KI-07-17-199-EN-N.pdf

nemek részvételére vonatkozó kvóta bevezetésére ösztönző keretrendszer megtervezésével foglalkozott.

Az éghajlat-politika és a fenntartható fejlődés

A Horizont 2020 keretprogramról szóló rendelet⁵⁰ 35 %-ban, illetve 60 %-ban határozza meg a program időtartama alatt az éghajlat-politikai fellépések és a fenntartható fejlesztés várható költségvetési arányát. 2018-ig – 2018-at is beleértve – a kiadás elérte az éghajlat-politikai fellépésekre vonatkozó költségvetés legalább 30 %-át⁵¹, illetve a fenntartható fejlesztés vonatkozásában a 69 %-ot. További erőfeszítések vannak folyamatban, különösen a kiemelt területek révén.

Más programokkal való szinergiák

Jelentés készült **az egymástól való tanulásról a szélesedő részvétel**, valamint az EU kutatási és innovációs programjai és kohéziós politikája közötti **szinergiák biztosítása terén**⁵², s ebben a gyakorlatban 12 tagállam és egy társult ország vett részt. A jelentés megállapította, hogy bár projektszinten felmerülhetnek szabályozási akadályok, a hatékony szinergiák a szakpolitikai párbeszéd programszintű előmozdítására vonatkozó kapacitástól függenek.

Az Európai Számvevőszék 28/2018. számú különjelentése⁵³ előmozdította a **kiválósági pecsét**tel kapcsolatos további kommunikációt. Az európai strukturális és beruházási alapok irányító hatóságai eddig 15 tagállamban 35 különböző, kiválósági pecséttel foglalkozó rendszert terveztek meg.

5. EURATOM

A Tanács (Euratom) 2018/1563 rendelete⁵⁴ megteremtette az Euratom kutatási és képzési programjának (2019–2020) keretét.

Közvetett tevékenységek

2018 végére három felhívás zárult le, és 136 támogatható pályázat került benyújtásra összesen 500,8 millió EUR nagyságú Euratom pénzügyi hozzájárulás vonatkozásában. Ezek közül 47 került kiválasztásra támogatás céljából, 196,9 millió EUR összegű Euratom hozzájárulással, és így 2014 óta 34,56 %-ra nőtt a támogatható teljes körű pályázatok aránya.

A Közös Kutatóközpont (JRC) közvetlen cselekvései

A program JRC által végrehajtott közvetlen cselekvései a kutatásra és képzésre vonatkoztak az alábbi területeken:

⁵⁰ Lásd különösen a (10) preambulumbekendést;

http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/legal_basis/fp/h2020-eu-establact_en.pdf

⁵¹ Ez nem tartalmazza a konkrét célkitűzések kiadásain felüli kiadásokat, például az adminisztratív kiadásokat.

⁵² <https://rio.jrc.ec.europa.eu/en/policy-support-facility/mle-national-practices-widening-participation-and-strengthening-synergies>

⁵³ <https://www.eca.europa.eu/hu/Pages/DocItem.aspx?did=47542>

- nukleáris biztonság, beleértve a reaktorok biztonságát, tüzelőanyag és tüzelőanyag-ciklus, nukleáris hulladékgazdálkodás, környezeti megfigyelés, valamint vészhelyzetre való felkészültség és reagálás;
- nukleáris biztosítékok, nonprolifерáció és biztonság, beleértve az illegális fegyverkereskedelem elleni küzdelmet és a nukleáris kriminalisztikát;
- alapvető tudományos ismeretek és szabványok, valamint referenciaanyagok, amelyek nélkülözhetetlenek a nukleáris biztonság, a biztonság és a biztosítékok szempontjából, beleértve a nukleáris tudományok nem energetikai, például orvosi vagy úripari alkalmazásával kapcsolatos kutatásokat.

A kutatás és az annak során szerzett tapasztalatok, különösen a nukleáris biztonság és a nonprolifерáció terén, elősegítik a tudásmenedzsmenthez szükséges kapacitásokat, illetve oktatást és haladó szintű képzést biztosítanak nukleáris téren. Ez lehetővé teszi, hogy a JRC megfeleljen az uniós vonatkozású szakpolitikákkal kapcsolatos tudományos és technikai támogatás iránti igényeknek.

Kutatási és képzési program

A kutatási és képzési program által nyújtott támogatás több mint 800 cikk megjelenéséhez vezetett a szakértők által felülvizsgált, nagy befolyással rendelkező lapokban, és több mint 800 PhD született a fúziós fizika és technológia vonatkozásában. Több mint 900 kutató kapott hozzáférést a kutatási infrastruktúrákhoz.

6. A JRC KÖZVETLEN NEM NUKLEÁRIS TEVÉKENYSÉGE

A tavalyi év áttörést jelentett a JRC tudásmenedzsment-tevékenysége szempontjából, mert megnyílt négy **tudásközpont**, és ezzel hatra nőtt a számuk:

- a fogyasztói aggályokra reagálva az élelmiszer-csalással és az élelmiszerek minőségével foglalkozó tudásközpont⁵⁵ hozzáférést biztosít az élelmiszer-csalással és az élelmiszerek minőségével kapcsolatos kérdésekre vonatkozó naprakész tudományos ismeretekhez;
- a legújabb innovatív megoldások és kutatási eredmények elérhetővé tételével a globális élelmezés- és táplálkozásbiztonsággal foglalkozó tudásközpont⁵⁶ hatékonyabbá kívánja tenni azokat a fellépéseket, amelyekkel csökkenthető az élelmiszer-ellátás bizonytalansága és a hiányos táplálkozás az élelmiszer-biztonság hiánya által érintett országokban;
- a technológiatranszferrel foglalkozó kompetenciaközpont⁵⁷ a technológiatranszferrel kapcsolatos szakpolitikai támogatás és kapacitásépítés elsődleges platformja uniós, nemzeti, regionális és helyi szinten; valamint
- az előrejelzésekkel foglalkozó kompetenciaközpont⁵⁸ közvetlen stratégiai és jövőorientált információkkal szolgál az uniós döntéshozatal céljából.

⁵⁵ https://ec.europa.eu/knowledge4policy/food-fraud_en

⁵⁶ https://ec.europa.eu/knowledge4policy/global-food-nutrition-security_en

⁵⁷ <https://ec.europa.eu/jrc/en/event/conference/technology-transfer-competence-centre>

A további kulcsfontosságú eredmények közé tartoznak az alábbiak:

- **járművek kibocsátása** – a JRC előkészületeket tett, hogy magára vállalja azt a feladatot, hogy (a Bizottság nevében) ellenőrizze a járművek megfelelőségét a valós vezetési körülmények között tapasztalt kibocsátásra vonatkozó követelmények tekintetében; valamint
- **fenntartható fejlesztési célok** – a JRC, különösen a minőségi előrejelzési elemzés révén, hozzájárult a „Fenntartható Európa 2030-ra” című bizottsági vitaanyaghoz⁵⁹.

7. EURÓPAI INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI INTÉZET (EIT)

2018 folyamán az EIT továbbra is pénzügyi támogatást nyújtott hat meglévő tudományos és innovációs társulásnak (TIT)⁶⁰. Az EIT emellett olyan tevékenységeket finanszírozott, amely elő kívánják mozdítani a tudományos és innovációs társulások közötti együttműködést (TIT-ek közötti tevékenységek) a TIT-ek működésének kulcsfontosságú szempontjaival kapcsolatban a többek között az emberi tőkére és a készségfejlesztésre, a kommunikációra és a figyelemfelkeltésre kifejtett hatásuk fokozása érdekében. A TIT-ek 2018. évi üzleti terveinek végrehajtása érdekében az EIT által nyújtott teljes pénzügyi hozzájárulás elérte a 400 millió EUR nagyságú összeget.

Az év elején a Forbes magazin közzétette a 2018. évi „Harminc 30 év alatti” listáját, amelyen kilenc, az EIT által támogatott vállalkozó szerepel⁶¹.

Az EIT 2018-ban két felhívást tett közzé két új tudományos és innovációs társulás (TIT) létrehozására, és összesen nyolc innovációs közösség jött létre:

- városi mobilitás – egy 48 fős konzorciummal az EIT Városi mobilitás célja a városi terek kollektív használatát javító megoldások felgyorsítása a fenntartható és hozzáférhető multimodális mobilitás biztosítása mellett; valamint
- gyártás – egy 50 partnerből álló konzorciummal az EIT Gyártás azt a feladatot tűzte ki maga elé, hogy a fenntartható és versenyképes gyártás támogatása érdekében innovációs ökoszisztémákban hozza össze az európai gyártási szereplőket.

8. AZ INFORMÁCIÓK TERJESZTÉSE, HASZNOSÍTÁSA ÉS KOMMUNIKÁLÁSA

A Bizottság új, **vállalati finanszírozással és közbeszerzési felhívásokkal foglalkozó portált**⁶² indított. Ez az egyablakos ügyintézési rendszer lehetővé teszi az uniós támogatások és közbeszerzési szerződések keresését és kezelését, és a következő többéves időszak 2021. évi kezdetére valamennyi központosított irányított programra ki fog terjedni.

⁵⁸ <https://ec.europa.eu/jrc/communities/en/community/jrc-alumni-network/article/ec-competence-centre-foresight>

⁵⁹ https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-towards-sustainable-europe-2030_hu

⁶⁰ EIT InnoEnergy, EIT Éghajlati TIT, EIT Digital TIT, EIT Nyersanyagok TIT, EIT Egészség TIT, EIT Élelmiszerügy TIT.

⁶¹ <https://www.forbes.com/consent/?toURL=https://www.forbes.com/30-under-30/2018/>

⁶² <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/home>

A **Horizont 2020 keretprogram irányítópultja**⁶³ sikeresen működött, és hatásos új analitikai funkciókat kínált, amelyek a döntéshozatalhoz hasznos programjelentéseket, hatástanulmányokat és visszajelzéseket tesznek elérhetővé.

A **CORDIS honlapja**⁶⁴ átalakult, hogy jobb felhasználói élményt nyújtson és hatékonyabban lássa el feladatát az Európai Bizottság elsődleges közszolgáltatójaként, amely az első keretprogramtól (FP1) kezdve a Horizont 2020 keretprogramig minden EU-s projektet, illetve a felhasználást és az innovációt elősegítő többnyelvű cikkeket és kiadványokat felölelő, átlátható és nyitott adattárán keresztül terjeszti az uniós finanszírozású kutatási projektek eredményeivel kapcsolatos információkat.

A nyílt hozzáférés és a nyílt hozzáférésű adatrendszerek sikerére alapozva a Bizottság hozzájárult a megtalálható, hozzáférhető, interoperábilis és újrafelhasználható (FAIR) adatokkal foglalkozó szakértői csoport „A FAIR megvalósítása” (*Turning FAIR into reality*) című szakértői zárójelentéséhez⁶⁵, amely az adatvezérlés kutatásban és innovációban rejlő lehetőségek kihasználására vonatkozó cselekvési tervet is meghatározza.

A Horizont 2020 keretprogram **támogatásimegállapodás-mintájában** szereplő, a nyílt hozzáférésre vonatkozó kikötés 2019 januárjától biztosítja a jelenleg folyamatban lévő Horizont 2020 projektek keretében kiadott 54 635 tudományos publikáció teljes körű elérhetőségét.

9. KILÁTÁS

2019-ben folytatódni fognak az **Európai horizont** keretprogramról szóló intézményközi tárgyalások. Ha politikai megállapodásra lehet jutni az Európai Parlamenttel és a Tanáccsal a jogalkotási csomag lényeges elemeiről, megkezdődhet a programtevékenységek együttes megtervezése, majd ezek időben végrehajthatók lesznek. Ez biztosítani fogja az uniós támogatás folytonosságát és a hatékony irányítottságot a valamennyi érdekelt féllel folytatott folyamatos párbeszéd alapján.

Jelentős erőfeszítésekre fog sor kerülni egy olyan **általános uniós szakpolitika** kidolgozása érdekében, amely elősegíti a fokozott és hatékonyabb kutatást és innovációt Európában, valamint támogatja a fenntartható fejlődést és megvalósítja az EU stratégiai célkitűzéseit, különösen az uniós erőforrások felhasználására, a reformok elősegítésére és a szabályozási keret feltételeinek javítására irányuló átfogó stratégia és keretrendszer megtervezésével.

⁶³ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/horizon-dashboard>

⁶⁴ <https://cordis.europa.eu>

⁶⁵ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/turning_fair_into_reality_1.pdf